Palveluosasto
Monika Mutanen ja Helinä Teittinen

VN/29591/2021
29.11.2021

Liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunta

Liikenne- ja viestintäministeriön asiantuntijalausunto: HE 226/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

1 Taustaa

Esityksessä ehdotetaan väliaikaisesti muutettavaksi tartuntatautilakia (1227/2016) ja liikenteen palveluista annettua lakia (320/2017).

Tartuntatautilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että vuoden 2021 loppuun saakka voimassa olevia tartuntatautilain covid-19-epidemiaan liittyvien väliaikaisten säännösten voimassaoloa jatkettaisiin.

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä ja siihen on lisätty liikenne- ja viestintäministeriön pyynnöstä lakiehdotus liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta. Lain muutoksella jatkettaisiin säännöstä aikataulu- ja reittitiedoista ilmoittamisesta covid-19-epidemian aikana.

Väliaikainen sääntely on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022 ja olemaan voimassa 30.6.2022 saakka.

Tässä lausunnossa on esitetty tiiviisti liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kannalta keskeiset esityksen ehdotukset.

2 Laiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta

Tartuntatautilain väliaikaisilla muutoksilla muun muassa jatkettaisiin henkilöliikenteessä ja muissa palveluissa noudatettavia erityisiä hygieniavelvoitteita ja toiminnan väliaikaista rajoittamista epidemiatilanteen sitä vaatiessa koskevien säännösten sekä näiden valvontaa, tarkastuksia, määräyksiä, pakkokeinoja, toimivaltaisia viranomaisia ja tietojen saantioikeutta koskevien säännösten voimassaoloa. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi matkustajamäärien väliaikaista rajoittamista henkilöliikenteessä ja tilojen väliaikaista sulkemista koskevia säännöksiä siten, että säädetyistä viranomaisen päätöksenteon kriteereistä poistetaan covid-19-taudin ilmaantuvuus. Samalla tarkennettaisiin kunnan tai sairaanhoitopiirin alueella todettujen tartuntaryppäiden kriteeriä siten, että säännöksen soveltaminen edellyttää, että tartuntaryppäät alueella ovat merkittäviä ja ne voisivat aiheuttaa riskin uusien tartuntojen laajaan leviämiseen alueella.

Lain 58 h §:stä (*Suunnitelma toimenpiteistä covid-19-epidemian leviämisen estämiseksi*) ehdotetaan poistettavaksi viittaus liikenteen palveluista annetun lain 18 a §:ään.

Väliaikainen säännös on lisätty lakiin covid-19-epidemian johdosta ja se koskee taksiyrityksiä ja pienempiä henkilöliikennettä harjoittavia kuljetusyrityksiä. Säännös laajentaa näiden yritysten varautumisvelvollisuutta ja velvoittaa ne laatimaan varautumissuunnitelman. Säännös on voimassa laissa vuoden 2021 loppuun saakka, eikä sen voimassaolon jatkamista pidetä tarpeellisena, sillä liikennealan varautumista koskevat olemassa olevat säännökset kattavat riittävästi epidemiatilanteen hallinnan.

3 Laiksi liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Liikenteen palveluista annetun lain 179 §:n 2 momentissa säädetään henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan velvollisuudesta ilmoittaa säännöllisesti tarjottavan palvelun aloittamisesta, lopettamisesta ja olennaisista muutoksista viimeistään 60 päivää ennen suunnitelman toteuttamista Liikenne- ja viestintävirastolle. Olennaiset muutokset voivat olla muutoksia esimerkiksi suunnitelluissa aikatauluissa, reiteissä tai pysäkeissä (HE 161/2016 vp).

Covid-19-epidemiasta johtuen 60 päivän ilmoitusvelvollisuudesta on väliaikaisesti poikettu (ks. laki 1256/2020 ja HE 202/2020 vp, laki 198/2021 ja HE 263/2020 vp, laki 407/2020 ja HE 62/2020 vp sekä laki 676/2021 ja HE 64/2021 vp) ja ilmoitus on tullut tehdä viimeistään viisi päivää ennen suunnitelman toteuttamista. Lain 179 a §:ssä säädetty väliaikainen poikkeus on voimassa 31.12.2021 asti.

Ehdotetulla lailla liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta jatkettaisiin liikenteen palveluista annetun lain 179 a §:n voimassaoloa kuudella kuukaudella 30.6.2022 saakka. Lain 179 a §:ssä säädetty lyhyempi ilmoitusaika mahdollistaa liikennöitsijöille muun muassa aikataulu- ja reittimuutokset sekä vuorojen perumisen ja aloittamisen nopeammassa aikataulussa covid-19-epidemian aikana.

Koska covid-19-epidemiatilanne on heikentynyt ja joukkoliikenteen käyttöaste on covid-19-epidemian johdosta alhainen, on joukkoliikenteen joustavamman järjestämisen mahdollistaminen yhä tärkeää. Joukkoliikenteen joustavamman järjestämisen mahdollistaminen on tärkeää myös siksi, että matkustajien palaaminen joukkoliikenteeseen voi olla hidasta ja toiminnan palautuminen viedä aikaa, vaikka epidemiatilanne alkaisi helpottaa. Joukkoliikenteen palautuminen edellyttää joustavuutta sääntelyyn ja muuttuneesta aikataulusta tai reitistä ilmoittamisen mahdollistaminen viisi päivää ennen muutoksen voimaantuloa on siten edelleen tarpeen. Tämä edellyttää väliaikaista poikkeamista lain 179 §:n 2 momentin mukaisesta henkilöliikenteen kuljetuspalvelun tarjoajan velvoitteesta ilmoittaa mahdollisista aikataulumuutoksista viimeistään 60 päivää etukäteen.

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi kirjallisesti kommentteja ehdotetusta liikenteen palveluista annetun lain 179 a §:n voimassaolon jatkamisesta. Ministeriö lähetti kommenttipyynnön asianomaisille sidosryhmille. Kommentteja ehdotuksesta pyydetiin 15.-18.11.2021 välisenä aikana. Kirjallisia kommentteja saatiin yhteensä 10 sidosryhmältä. Saaduissa kommenteissa ehdotusta säännöksen voimassaolon jatkamisesta pidettiin perusteltuna ja ymmärrettävänä, sillä ehdotus mahdollistaisi liikennöitsijöille palvelujen joustavamman ja nopeamman tarjoamisen ja sopeuttamisen epidemiatilanteessa. Ehdotus tukisi uusien vuorojen kokeilemista ja toistaiseksi lakkautettuina olevien vuorojen uudelleen käynnistämistä.

Aikataulu- ja reittitiedoista ilmoittamista covid-19-epidemian aikana koskevan liikenteen palveluista annetun lain 179 a §:n voimassaolon jatkamisella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia liikennöitsijöille nykytilaan verrattuna. Ehdotuksella jatkettaisiin

covid-19-epidemian aikana käytössä ollutta ja hyväksi havaittua poikkeusta. Nopeat muutokset markkinaehtoisen liikenteen vuorotarjonnassa aiheuttavat haasteita toimivaltaisille viranomaisille korvaavan tarjonnan järjestämisessä. Viranomaisten lisäksi matkustajilla voisi olla haasteita järjestää liikkumistaan aikataulujen muuttuessa nopeasti. Koska vastaava poikkeus on ollut voimassa lähes koko covid-19-epidemian keston ajan, ei ehdotuksella arvioida kuitenkaan olevan merkittäviä tai uusia vaikutuksia viranomaisten toimintaan nykytilaan verrattuna.

Monika Mutanen
ylitarkastaja